

LOPEN KUNNAN HANKINTAOHJE

VOIMAAN 1.6.2021

Hyväksytty

Kunnanhallitus 24.5.2021 (§ 100)

Valtuusto 31.5.2021 (§ 25)

Sisällys

1.	YLEISTÄ	1
1.1	Hankintaohjeiden soveltaminen.....	1
1.2	Hankintaperiaatteet	2
2.	HANKINTOJEN SUUNNITTELU	3
2.1	Hankinnan valmistelu.....	3
2.2	Hankinnan ennakoitu arvo	3
2.3	Hankintojen jakaminen osiin	4
2.4	Yhteishankinta ja kuntien välinen hankintayhteistyö	4
3.	TARJOUSPYYNTÖ	4
3.1	Laatuvaatimukset	5
3.2	Tekniset eritelvät	6
3.3	Laadunvarmistus ja -valvonta	6
3.4	Taloudellinen ja rahoituksellinen tilanne.....	6
3.5	Tarjousten vertailuperusteet	6
4.	HANKINTAMENETELMÄT HANKINNAN ARVON PERUSTEELLA	7
4.1	Pienhankinnat.....	7
4.1.1	Yleiset periaatteet.....	7
4.1.2	Hyvien toimittajien kartoittaminen	7
4.1.3	Vertailuperusteet	7
4.1.4	Tarjouspyyntö	8
4.2	Kansallisen kynnysarvon ylittävät, EU-kynnysarvon alittavat hankinnat	8
4.2.1	Yleistä	8
4.2.2	Kilpailutusmenettelyt	8
4.3	EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat	9
4.3.1	Yleistä	9
4.3.2	Kilpailutusmenettelyt	9
4.4	Suorahankinta.....	11
4.5	Hankinta leasing-rahoituksella	11
5.	KYNNYSARVOT YLITTÄVIEN HANKINTOJEN ILMOITTAMINEN	12
6.	HANKINTAPÄÄTÖS JA -SOPIMUS	12
6.1	Hankintapäätös	12
6.2	Hankintapäätöksen täytäntöönpano	13
6.3	Sopimus.....	13
7.	HANKINTAMENETTELYJÄ KOSKEVAT YHTEISET OHJEET	14
7.1	Tarjoajien kelpoisuuden arviointi ja tilaajavastuulaki.....	14
7.2	Poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset.....	14
7.3	Hankinta-asiakirjat.....	15
7.4	Erinäiset määräykset.....	15

1. YLEISTÄ

1.1 Hankintaohjeiden soveltaminen

Julkisissa hankinnoissa ja käyttöoikeussopimuksissa sovelletaan hankintalakia (1397/2016), erityisalojen hankintalakia (1398/2016) ja niitä täydentäviä säädöksiä, kuntalakia, hallintolakia ja julkisuuslakia. Lopen kunnan osalta hankinnoissa ja käyttöoikeussopimuksissa noudatetaan lisäksi kunnan hallintosääntöä ja tätä hankintaohjetta.

Kunnat toimielimineen ovat hankintayksiköitä, joiden tulee noudattaa hankintalakia. Kunnan omistamat yksiköt/yhtiöt (mm. tytäryhtiöt) ovat myös hankintayksiköitä. Hankintaohjeita sovelletaan kaikkien kunnan työyksiköiden ja laitosten hankintoihin. Hankintalain mukaisen kansallisen kynnysarvon ylittävien hankintojen osalta annetaan toimintaohjeita lainsäädännön velvoitteiden täyttämiseen. Hankintaohjeiden merkitys korostuu kynnysarvon alittavissa hankinnoissa (pienhankinnat), joihin hankintalain velvoitteet eivät yllä. Pienhankintoja koskee kuitenkin myös hankintojen tarkoituksenmukaisuus, hankinnan laatu ja laajuuteen liittyvät määritykset, jotka Lopen kunta on ohjeistanut ohjeen kohdassa 4.1 Pienhankinnat.

Hankintalain tarkoittamalla hankinnalla tarkoitetaan organisaation ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä. Hankinnan rahoitustavalla ei ole vaikutusta, vaan aina kun hankinnan suorittaa hankintalaissa tarkoitettu hankintayksikkö, sovelletaan lakia julkisista hankinnoista.

Myös esim. projekti- ja hankerahoituksella tehtävät materiaalin ja palveluiden ostot tehdään noudattaen tätä hankintaohjetta, samalla kuitenkin huomioiden mahdolliset rahoituspäätöksissä mainitut hankinnan erityisehdot.

Kunnan tai kuntakonsernin sisäisissä hankinnoissa ei ole kilpailuttamisvelvollisuutta. Hankinnan säilyminen kuntakonsernin sisäisenä sidosyksikköhankintana arvioidaan hankintalain 15 §:n perusteella. Samaten hankintalain mukaan arvioidaan, onko kuntien yhteistoiminnan kohdalla kysymys kaupallisesta taloudellista vastiketta vastaan tapahtuvasta hankinnasta vai laaja-alaisemmasta hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä yhteistoiminnasta.

Hankintalain (1397/2016) mukaisesti hankinnat jakaantuvat hankinnan kokonaisarvon perusteella

- hankintalain mukaisen kansallisen kynnysarvon alittaviin hankintoihin eli pienhankintoihin,
- kansallisen kynnysarvon ylittäviin hankintoihin ja
- EU-kynnysarvon ylittäviin hankintoihin.

Kansalliset kynnysarvot ovat

- tavara- ja palveluhankinnat sekä suunnittelukilpailut 60 000 €
- käyttöoikeussopimukset / palvelut, käyttöoikeusurakat 500 000 €
- terveydenhoito- ja sosiaalipalvelut 400 000 €
- muut erityiset palvelut 300 000 €
- rakennusurakat 150 000 €

EU-kynnysarvot ovat

- tavara- ja palveluhankinnat 207 000 €
- rakennus- ja käyttöoikeusurakat 5 186 000 €

Hankinta-arvot ovat arvonlisäverottomia (alv 0 %).

Erityisalojen hankinnoille on omat erityisalojen hankintalaissa määritetyt kynnyksarvonsa. Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa sen perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa, mahdolliset optio- ja pidennysehdot huomioon ottaen. Toistaiseksi tai määrittelemättömän ajan voimassa olevan sopimuksen ennakoidun arvon laskennassa käytetään kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48 eli neljän vuoden kokonaishintaa.

1.2 Hankintaperiaatteet

Julkisen hallinnon peruseriaatteita ovat lainmukaisuus, julkisuus, avoimuus, syrjimättömyys ja tasapuolisuus sekä verovarojen tarkoituksenmukainen ja tehokas käyttäminen. Periaatteita on noudatettava julkisissa hankinnoissa hankinnan laadusta tai arvosta riippumatta, suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen. Hankinnat on suoritettava taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevia kilpailuolosuhteita hyväksi käyttäen.

Tarjoajaehdokkaista ja tarjouksentekijöistä on kohdeltava sekä saatuja tarjouksia käsiteltävä näiden periaatteiden mukaisesti hankintaprosessin eri vaiheissa. Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on kokonaistaloudellisesti edullisin tai hinnaltaan halvin sen mukaan, miten tarjouspyynnössä on esitetty.

Avoimuus

Hankinnasta on tiedotettava sen luonteen mukaisesti riittävän laajasti eikä hankintamenettelyä koskevia tietoja saa salata. Kaikki soveltuvat tarjoajat voivat jättää tarjouksen (avoin menettely) tai tarjousmenettelyyn tulee valita riittävä määrä ehdokkaita (rajoitettu menettely, neuvottelumenettely). Tarjouskilpailun ratkaisemisesta tiedotetaan tarjouskilpailuun osallistuneille. Hankintaa koskevat asiakirjat ovat julkisia, tehdyt hankintapäätökset ja -sopimukset pidetään yleisesti saatavana.

Syrjimättömyys

Tarjousmenettelyn kaikissa vaiheissa ehdokkaita ja tarjoajia on kohdeltava samalla tavalla. Yrityksillä on oltava tasaveroiset mahdollisuudet tarjota tavaroita ja palveluja julkiselle sektorille. Koska tarjoajien määrän on oltava suhteessa hankinnan kokoon, täytyy hankintayksikön käyttää objektiivisia perusteita rajoittaessaan mahdollisten tarjoajien määrää.

Suhteellisuus

Tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten ja ehtojen tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan laatuun nähden. Tarjouskilpailusta aiheutuvia kustannuksia tulee verrata tarjouskilpailulla aikaan saatavaan säästöön. Esimerkiksi ilmoittelun laajuuden ja määrän on oltava suhteessa ilmoittamisesta arvioitavissa olevaan hyötyyn. Tarjouspyyntö on suhteutettava sekä muodoltaan että laajuudeltaan hankinnan kohteeseen, pääsääntönä kuitenkin on kirjallinen menettely. Tarjouksen tekemiseen käytettävän työn tulee olla suhteessa sekä hankinnan vaativuuteen, että sen taloudelliseen arvoon.

Innovaationäkökulma

Hankintayksiköt voivat julkisten hankintojen kautta kannustaa yrityksiä kehittämään osaamistaan tai uusia tuotteita, palveluita ja menettelytapoja. Tuotteiden ja palveluiden kehittämismvastuu ja sitä tukevien yhteistyömallien kehittäminen voidaan sisällyttää hankintojen kilpailuttamiseen ja hankintasopimuksen ehtoihin. Koska liikkumavara pienhankinnoissa on hankintalain mukaisia hankintoja suurempi, voi innovatiivisten hankintojen tekeminen ja uusien toimintamallien luominen pienhankinnoissa olla tehokasta.

2. HANKINTOJEN SUUNNITTELU

2.1 Hankinnan valmistelu

Ennen hankintamenettelyn aloittamista hankintayksikkö voi tehdä markkinakartoituksen hankinnan valmistelua varten ja antaa toimittajille tietoa tulevaa hankintaa koskevista suunnitelmistaan ja vaatimuksistaan. Markkinakartoituksen tarkoituksena on saada tietoa, miten hankinnan kohde kannattaisi tarjouspyynnössä määritellä. Markkinakartoitusta tehtäessä hankintayksikön on suhteellisuusperiaatetta noudattaen perehdyttävä markkinoilla olevaan riittävän erilaiseen tarjontaan. Hankinnan luonteesta riippuen markkinakartoituksessa sekä hankintojen suunnittelussa ja toteutuksessa voi käyttää riippumattomia asiantuntijoita tai muita viranomaisia. Hankintayksikkö voi myös kutsua toimittajia esittelemään tuotteitaan, palveluitaan tai urakointiaan. Neuvojen käyttäminen ei kuitenkaan saa johtaa kilpailun vääristymiseen eikä syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteiden vastaiseen menettelyyn.

Kilpailuttamisessa noudatettavat menettelytavat on määriteltävä ennen kilpailun käynnistämistä. Ryhtyessään suunnittelemaan hankintaa ja valitsemaan hankintamenettelyä hankintayksikön on huomioitava ainakin

- hankinnan luonne,
- onko kyseessä kertaluontoinen vai toistuva hankinta,
- onko kyseessä säännöllisesti vai epäsäännöllisesti toistuva hankinta,
- hankinnan ennakoitu arvo,
- laatutekijöiden merkitys,
- elinkaarikustannukset ja
- markkinoilla oleva tarjonta.

Käytettävä hankintamenettely on kuvattava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä ja kuvattava hankinnan kulku ja luonne siten, että tarjoajat tietävät oman roolinsa.

Hankinnoissa tulee hyödyntää markkinoilla olevaa tarjontaa ja kilpailua. Toimimalla ja tiedottamalla avoimesti ja syrjimättömästi lisätään toimittajien kiinnostusta julkisiin markkinoihin ja siten vaikutetaan tarjonnan kehittymiseen, poistetaan epäluuloja ja rakennetaan luottamusta toimijoiden välille.

Suorahankinnan käyttö on tarkkaan rajattu ja muodostaa aina poikkeuksen hankintakäytäntöön.

2.2 Hankinnan ennakoitu arvo

Hankinnan ennakoidun arvon määrittäminen on merkittävässä asemassa selvitetäessä, onko hankinta pienhankinta, kansallinen hankinta vai EU-kynnysarvot ylittävä hankinta. Hankintalain (1397/2016) 4 luvun 27–30 pykälissä on määritelty hankinnan ennakoidun arvon arviointia. Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa on käytettävä suurinta kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa. Arvon laskennassa on huomioitava mahdolliset vaihtoehtoiset toteuttamistavat, sekä optio- ja pidennysehdot. Toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen kohdalla käytetään laskennallisena sopimuskautena 48 kuukautta ja hankinnan arvo lasketaan kyseiselle ajalle.

Hankintayksikön on arvioitava hankintahinta asianmukaisesti ja riittävän tarkasti. Hankintoja ei saa pilkkoa osiin. Mikäli hankinta toteutetaan erillisinä osina, tulee kaikkien osien ennakoitu arvo huomioida hankinnan arvossa. Käyttöoikeussopimusten osalta hankinnan ennakoidun arvon perusteena tulee käyttää hankintayksikön arvioimaa sopimuksen saajan tuottamaa liikevaihtoa ilman arvonlisäveroa sopimuskaudelta.

Hankintakokonaisuuden ja sen arvon määrittämisessä on otettava huomioon

- miten usein hankinta toistuu,
- miten hankintatarve on ennakoitavissa,
- mitkä tuoteryhmät kannattaa hankkia yhtenä hankintana taloudellisuus, tehokkuus ja tarkoituksenmukaisuus huomioiden sekä
- miten em. seikat vaikuttavat kilpailutilanteen syntymiseen.

2.3 Hankintojen jakaminen osiin

Hankintalain 1 luvun 2 §:n mukaisesti hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina ja pyrittävä järjestämään niin, että myös pienet ja keskiuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin. Lain 4 luvun 31 §:n mukaan hankintaa ei kuitenkaan saa pilkkoa eriin tai laskea sen arvoa poikkeuksellisin menetelmin eikä tavara- tai palveluhankintaa saa liittää rakennusurakkaan tai hankintoja muutoin keinotekoisesti yhdistellä hankintalain säännösten soveltamisen välttämiseksi.

Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa, voiko tarjouksen antaa yhdestä, useammasta vai kaikista osista. Jos tarjouksen voi antaa useammasta tai kaikista osista, hankintayksikkö voi rajoittaa niiden osien määrää, joihin sama tarjoaja voi tulla valituksi.

2.4 Yhteishankinta ja kuntien välinen hankintayhteistyö

Hankintatoimintaan liittyvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi hankintayksiköt voivat käyttää puitejärjestelyjä ja tehdä yhteishankintoja tai hyödyntää muita yhteistyömahdollisuuksia julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Kunta päättää, mitkä hankinnat toteutetaan hajautetusti tai keskitetysti. Eri vastuualueiden tarvitsemat samankaltaiset tuotteet tai palvelut tulee aina kun mahdollista hankkia keskitetysti joko oman organisaation puitteissa tai hankintayhteistyössä.

Puitejärjestely on tapa toteuttaa pieniä hankintoja kokonaisuutena ja saada siten kilpailuttamis-etua. Kun hankintayksiköllä on usein toistuvia hankintoja, jotka yksittäisinä hankintoina alittavat kansallisen kynnyksiarvon, mutta esimerkiksi tilikauden ajalta yhteen laskien ylittävät sen, kannattaa hankinnat kilpailuttaa suurempana kokonaisuutena. Hyvän hankintakäytännön vaatimukset täytyvät yksittäisten tilausten kohdalla automaattisesti, kun puitejärjestelyt kilpailutetaan hankintalainsäädännön menettelytapasäännösten mukaisesti. Puitejärjestelyissä kannattaa selvittää ja myös hyödyntää esimerkiksi Sarastian hankintapalveluiden ja Kanta logistiikan kilpailuttamia sopimuksia.

3. TARJOUSPYYNTÖ

Tarjouspyyntö on hankintamenettelyn keskeisin asiakirja ja sen laatimiseen ja sisältöön tulee hankintaprosessissa kiinnittää erityistä huomiota. Julkisissa hankinnoissa tarjouspyyntö ja tarjous ovat sitovia.

Tarjouspyyntö on laadittava siten, että tarjoajat voivat sen perusteella antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjouspyynnön sisältö mukaan liitettävine asiakirjoinen määräytyy hankittavan tavarán, palvelun tai rakennustyön kohdalla eri tavoin. Tarjouspyynnössä on hankinnan luonne, laatu, arvo ja käytettävät yleiset sopimusehdot käytävä selkeästi ilmi.

Hankintayksikkö voi tarjouspyynnössä asettaa, lainsäädännön vaateiden lisäksi, omia vaatimuksia tarjoajan soveltuvuudelle. Hankintayksikön on suljettava tarjouskilpailusta ehdokas tai tarjoaja, joka ei vastaa asetettuja soveltuvuusvaatimuksia.

Hankintamenettelyn määräaikoja asetettaessa on otettava huomioon hankinnan laatu ja monitahoisuus sekä tarjousten laatimisen ja toimittamisen vaatima aika. Hankintalakiin perustuvilla hankinnoilla on lainsäädännössä vähimmäismääräajat. Jos tarjousten tekeminen edellyttää toteutuspaikkaan tutustumista tai muuta hankinta-asiakirjojen tarkempaa tarkastelua paikan päällä, on tämä huomioitava ja asetettava vähimmäismääräaikoja pitemmät tarjousajat.

Tarjouspyyntö on pääsääntöisesti tehtävä kirjallisesti. Tarjouspyynnön voi toimittaa myös sähköpostitse. Suullista tarjouspyyntöä voidaan käyttää vain arvoltaan vähäisissä pienhankinnoissa, tällöinkin sen sisältö pitää dokumentoida riittävästi.

Hankintailmoituksen tiedot ovat ensisijaisia tarjouspyynnön tietoihin nähden. Mikäli hankintailmoitus ja tarjouspyyntö eroavat toisistaan, noudatetaan hankintailmoituksen tietoja.

3.1 Laatuvaatimukset

Hankintayksiköllä on oikeus päättää hankittavan tavarán, palvelun ja rakennustyön sisällöstä, laajuudesta ja laadusta tarkoitukseen käytettävissä olevan määrärahan puitteissa. Laadun määrittäminen tapahtuu kunkin toiminta-alueen erityistarpeiden pohjalta. Hankintayksiköllä on vastuu siitä, että laatuvaatimukset asetetaan riittävän korkeiksi, mutta samalla on huolehdittava, ettei laatuvaatimuksia aseteta korkeammiksi kuin mitä kulloinkin on tarpeellista.

Tarjouspyyntöasiakirjoihin on sisällytettävä kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset laatu koskevat tiedot, jotta kilpailuun osallistuvat voivat saada oikean käsityksen tilaajan tarpeista ja hankinnan yksityiskohdista. Muita kuin tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjä vaatimuksia ei voida käyttää tarjousten vertailussa.

Tarjouspyynnössä esitettävät laatu koskevat vaatimukset voivat koskea esimerkiksi

- toimittajan valmiuksia, ellei niitä ole riittävästi huomioitu tarjoajan kelpoisuuden arvioinnissa,
- tavaraan, palveluun tai rakennustyöhön kohdistuvia ominaisuuksia,
- laadunvarmistusta,
- sovellettavia standardeja,
- teknisiä erityisvaatimuksia,
- koulutusta ja kokemusta,
- ympäristövaikutuksia,
- energiansäästöä,
- huoltoa ja
- kestävä kehitystä.

Ympäristövaikutusten, energian säästön ja kestävä kehityksen laatu kriteerien huomioimista on ohjeistettu mm. erilaisissa Motivan julkaisemissa oppaissa.

3.2 Tekniset eritelvät

Jos tarjouspyyntöasiakirjat sisältävät tavaran ominaisuuksia koskevia vaatimuksia, kuten teknisiä eritelmiä, tulee ne laatia noudattaen vahvistettua yleistä hankintasanastoa.

Tehtävän määrittelyä koskevia teknisiä eritelmiä ei saa laatia siten, että ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen.

3.3 Laadunvarmistus ja -valvonta

Hankittavan tavaran, palvelun tai rakennustyön laatu määritellään tarjouspyynnössä ja sen teknisissä kuvauksissa. Tilaaja voi laatujärjestelmän sijasta edellyttää toimittajalta muuta dokumentoitua laadunvarmistusta. Laadunvarmistuksen kohdalla voidaan viitata eri toimialoja koskevien yleisten sopimusehtojen mahdollisiin laadunvarmistusta koskeviin määräyksiin.

Hankintayksikön tulee valvoa hankintojen toteuttamista ja että toimittaja noudattaa hankintasopimuksen mukaisia ehtoja.

3.4 Taloudellinen ja rahoituksellinen tilanne

Jos, lähinnä rakennusurakoissa, ehdokkailta ja tarjoajilta vaaditaan vuotuista vähimmäisliikevaihtoa, saa vaade olla enintään kaksi kertaa hankintasopimuksen ennakoidun arvon suuruinen. Vain perustellusta syystä vaatimus voi olla tätä korkeampi ja tällöin hankintayksikön on ilmoitettava vaatimusta koskevat perustelut tarjouspyynnössä tai hankintapäätöksessä.

3.5 Tarjousten vertailuperusteet

Tarjousten tulee olla tarjouspyynnön mukaisia ja tarjouksen liitteenä tulee toimittaa tarjouspyynnössä pyydyt liitteet ja selvitykset. Liitteiden osalta tulee huomioida tilaajavastuulain mukaiset selvitykset.

Tarjouksista on valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous, jollaiseksi on katsottava tarjouspyynnön määrittelyjen perusteella hankintayksikön kannalta hinnaltaan halvin, kustannuksiltaan edullisin tai hinta-laatusuhteeltaan paras.

Vertailuperusteiden on liityttävä hankintakohteeseen ja niiden on oltava syrjimättömiä ja varmistettava todellisen kilpailun mahdollisuus. Ne eivät saa antaa hankintayksikölle rajoittamatonta valinnanvapautta päätöstilanteessa. Soveltuvuusvaatimukset ja valintaperusteet tulee olla merkittyinä tarjouspyyntöön.

Jos hankintayksikkö käyttää muissa kuin tavarahankinnoissa kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena pelkästään halvinta hintaa, sen on hankintalain mukaan esitettävä tätä koskevat perustelut. Säädöksen tavoitteena on korostaa julkisten hankintojen laatuun liittyviä näkökohtia. Hankintayksikön on osoitettava, miten laadulliset näkökohdat on huomioitu hankinnassa esimerkiksi siltä osin, miten laatu on otettu huomioon tarjoajalle asetetuissa soveltuvuusvaatimuksissa, hankinnan vähimmäisvaatimuksissa, hankintasopimuksen erityisehdoissa tai muutoin hankinnan kuvauksessa.

Hankintamenettelynä voidaan siihen soveltuvissa hankinnoissa käyttää myös ns. käänteistä kilpailutusta, jossa hinta-laatusuhteen kustannustekijät esitetään kiinteänä hintana tai kiinteinä kustannuksina, jolloin tarjoajat kilpailevat vain laatuun liittyvillä perusteilla.

4. HANKINTAMENETELMÄT HANKINNAN ARVON PERUSTEELLA

4.1 Pienhankinnat

4.1.1 Yleiset periaatteet

Arvoltaan kansallisen kynnsarvon alle jäävät pienhankinnat tulee tarkoituksenmukaisella tavalla kilpailuttaa tai järjestää tarjouskysely. Pienhankintojen toteutuksessa tulee varmistaa hankintojen avoimuus, tehokkuus, tarjoajien tasapuolinen kohtelu, markkinoiden hyödyntäminen, ja hyvän hallinnon perusteet. Pienhankintojen kilpailuttaminen voi olla kevyempi kuin kynnsarvot ylittävien hankintojen kilpailuttaminen. Lisäksi tulee noudattaa kunnan muita sisäisiä ohjeistuksia, joita voidaan antaa esimerkiksi talousarvion täytäntöönpanon yhteydessä.

Hankinnan ollessa arvoltaan vähäinen, voi hankintayksikkö tehdä tarjouskyselyn suullisesti, mikäli käydyistä keskusteluista pidetään kirjaa ja ne dokumentoidaan päätöksen tekemistä varten.

Pienhankintoihin ei voi hakea muutosta markkinaoikeudesta, joten näitä hankintoja koskeviin viranhaltijapäätöksiin tai toimielimen hankintapäätöksiin annetaan kuntalain mukainen oikaisuvaatimusohje. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen. Kunnallishallinnossa valituksen voi tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Pienhankinnat suoritetaan pääsääntöisesti avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen ja saatuihin tarjouksiin perustuen. Neuvottelumenettelyä ja suorahankintaa ilman tarjouskilpailua käytetään silloin, kun tavanmukainen kilpailuttaminen ei ole hankkeen erityinen laatu tai vähäisyys huomioon ottaen perusteltua esimerkiksi kilpailuttamisesta johtuvien kustannusten tai siihen kuluvan ajan johdosta.

Pienhankinnoissa tulee hyödyntää käytössä olevaa sähköistä kilpailutusjärjestelmää Cloudiaa.

4.1.2 Hyvien toimittajien kartoittaminen

Ennen varsinaisen hankintamenettelyn aloittamista tulee tehdä potentiaalisten toimittajien kartoittaminen, soveltuvuuden arviointi ja valinta. Soveltuvien tarjoajien valinta ennen tarjouspyyntöjen lähettämistä edellyttää aktiivista vuoropuhelua potentiaalisten toimittajien kanssa. Jos alalla on useita toimittajia / toimijoita, ei kilpailutuksia pidä aina kohdistaa samoille toimittajille, ellei tähän ole vahvoja perusteita.

4.1.3 Vertailuperusteet

Pienhankinnoissa tavoitellaan yksinkertaisia ja kustannustehokkaita menettelyjä, minkä johdosta kannattaa harkita, minkälaisia ja kuinka paljon laadullisia vertailuperusteita tarjouspyynnössä käyttää. Vaikka pyritään kevyisiin menettelyihin, ei laadullisia seikkoja pidä jättää huomiotta.

Hankinnan luonne ohjaa tarjouspyynnön sisältöä. Siihen tulee kiinnittää riittävästi huomiota, sillä tarjousten vertailussa ei voi käyttää vertailuperusteita, joita ei ole tarjouspyynnössä mainittu. Laatutekijät voi ottaa huomioon myös esimerkiksi siten, että hankinnan minimivaatimustaso määritellään tarkasti hankinnan kohteen kuvauksessa ja teknisissä erittelyissä, jolloin hinta voi olla ainoa vertailuperuste.

4.1.4 Tarjouspyyntö

Tarjouspyynnöt tulee tehdä ensisijaisesti Cludia-pienhankintajärjestelmän kautta. Kiireellisissä tai yksinkertaisissa hankinnoissa menettely voi olla yksinkertaisempi, mutta mielellään kuitenkin esimerkiksi sähköpostia käyttäen, jolloin tarjouspyyntö ja saadut tarjoukset dokumentoituvat. Näin hankintapäätöksen taustalla oleva tieto on jäljitettävissä, jos sitä jälkeinpäin tarvitaan vaikkapa tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun toteutumisen osoittamiseksi.

4.2 Kansallisen kynnysarvon ylittävät, EU-kynnysarvon alittavat hankinnat

4.2.1 Yleistä

Kansallisen kynnysarvon ylittävissä, mutta EU-kynnysarvon alittavissa hankinnoissa noudatetaan hankintalakia. Tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa noudatetaan osittain kevennettyjä menettelyjä verrattuna EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin.

Tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa hankinta suoritetaan pääsääntöisesti tarjouskilpailuna avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen. Neuvottelumenettelyä, kilpailullista neuvottelumenettelyä, puitejärjestelyä ja suorahankintaa ilman tarjouskilpailua käytetään ainoastaan hankintalaista ilmenevin erityisin perustein.

Kansallisissa hankinnoissa ehdokkaille on varattava hankinnan laajuus ja laatu huomioon ottaen kohtuullinen aika tarjousten tekemiseen. Tarjousajan pituutta harkittaessa tulee ottaa huomioon kilpailumahdollisuuksien hyväksikäytön ja tarjoajien tasapuolisen kohtelun vaatimukset.

4.2.2 Kilpailutusmenettelyt

Avoim menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen. Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita. Tarjousten tekemiseksi on varattava riittävä aika ottaen huomioon hankinnan laatu, luonne ja laajuus.

Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella ja se on perusteltava tarjouspyynnössä mainituin valintaperustein ja arviointikriteerein. Päätöksen perusteena ei voi käyttää valintaperustetta, jota ei ole mainittu tarjouspyynnössä.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä tarjouksia pyydetään etukäteen määrätyltä joukolta toimittajia, jotka tarjousta pyydetessä arvioidaan luotettaviksi ja toimituskykyisiksi suorittamaan aiottu hankinta tai muu tehtävä.

Toimittajien löytämiseksi rajoitetusta tarjouskilpailusta julkaistaan ilmoitus kansallisessa julkisten hankintojen sähköisessä ilmoituskanavassa (Hilma) siten, kuinka ilmoitusmenettelystä on erikseen säädetty ja määrätty edellä avoimen menettelyn yhteydessä kuvatulla tavalla.

Neuvottelumenettely

Poikkeuksellisesti hankinta voidaan suorittaa hankintalaista ilmenevällä neuvottelumenettelyllä. Neuvottelumenettely poikkeaa avoimesta ja rajoitetusta menettelystä siinä, että toimittajaa valittaessa sallitaan siirryttäväksi neuvottelumenettelyyn tai neuvottelumenettelyä käytetään itsenäisenä etukäteen ilmoitettuna valintamenettelynä. Neuvottelumenettelyyn voidaan siirtyä hankintalaissa säädettyin edellytyksin esimerkiksi silloin, kun yhtään saatua tarjousta ei voida sellaisenaan hyväksyä tai kun muuten on ilmeistä, ettei ilman neuvotteluja päästä tyydyttävään tulokseen.

Neuvottelumenettely ei oikeuta poikkeamaan saatujen tarjousten tasapuolisesta käsittelystä eikä muutoinkaan aidosta kilpailutuksesta.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on tarkoitettu käytettäväksi monimutkaisissa hankinnoissa ja sitä voidaan käytännössä soveltaa vain poikkeuksellisesti EU-kynnysarvon alittavissa hankinnoissa. Kilpailullisen neuvottelumenettelyn soveltamisen edellytyksistä on säädetty hankintalaissa.

Puitesopimukset ja puitejärjestelyt

Puitejärjestelynä hankintalaissa tunnettu hankintamenettely vastaa pääsääntöisesti perinteistä puitesopimusten kilpailuttamista. Puitejärjestelyn mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden kaikki ehdot, esimerkiksi suoritemäärät, eivät ole selvillä kilpailuttamisen aikana.

4.3 EU-kynnysarvon ylittävät hankinnat

4.3.1 Yleistä

EU-kynnysarvon ylittävissä kilpailutuksissa hankintalaki edellyttää, että hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen, mihin kunnalla on käytössä Cloudian sähköinen järjestelmä. Mikäli sähköistä kilpailutusjärjestelmää ei käytetä, hankinta aloitetaan ilmoittamalla siitä julkisten hankintojen sähköisessä Hilma-ilmoitusportaalissa.

Ilmoitusmenettelyyn kuuluvat ennakoilmoitus, hankintailmoitus ja jälki-ilmoitus, joilla on nimensä mukainen tarkoitus. Ilmoituksille on vähimmäismääräajat, jotka on mainittu hankintalaissa. EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa sovelletaan hankintalaissa määrättyjä yksityiskohtaisia menettelytapoja ja toiminta-aikoja.

4.3.2 Kilpailutusmenettelyt

Avoim menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen. Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita.

Hankintalaissa mainittu tarjoajien teknisiä, taloudellisia ja muita edellytyksiä koskeva soveltuvuuden arviointi tapahtuu avoimessa menettelyssä tarjousten jättämisen jälkeen.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö tekee hankintailmoituksen julkisten hankintojen sähköisessä Hilma-ilmoitusportaalissa, josta yritykset saavat tiedon tulevasta hankinnasta. Hankintayksikkö voi määritellä ehdokailta vaaditut ominaisuudet noudattaen hankintalaista ilmeneviä perusteita.

Hankinnasta kiinnostuneet yritykset jättävät ns. osallistumishakemuksen. Hankintayksikkö valitsee ilmoittautuneiden joukosta ne yritykset, jotka täyttävät hankintayksikön hankintalain mukaisesti asettamat vaatimukset.

Hankintayksikkö voi rajoitetun menettelyn yhteydessä ennalta rajata niiden ehdokkaiden lukumäärän, joille varsinainen tarjouspyyntö lähetetään. Tarjoajia on todellisen kilpailun varmistamiseksi kutsuttava hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä, vähintään viisi. Lukumäärä tai sitä koskeva vaihteluväli on ilmoitettava hankintailmoituksessa.

Neuvottelumenettely

Hankinta voidaan erityisin perustein suorittaa hankintalaista ilmenevällä neuvottelumenettelyllä. Neuvottelumenettely poikkeaa avoimesta ja rajoitetusta menettelystä siinä, että toimittajaa valittaessa sallitaan siirryttäväksi neuvottelumenettelyyn tai neuvottelumenettelyä käytetään itsenäisenä, etukäteen ilmoitettuna valintamenettelyinä.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on perinteistä neuvottelumenettelyä kehittyneempi ja tulee kysymykseen monimutkaisissa hankinnoissa. Sen soveltamisen edellytyksistä on säädetty hankintalaissa.

Hankintakilpailu voidaan toteuttaa kilpailullisella neuvottelumenettelyllä esimerkiksi, kun hankittavaa tavaraa, palvelua tai rakennustyötä ei voida määritellä niin tarkoin, että tarjouksen tekijät voisivat antaa hankintayksikölle yksityiskohtaisen tarjouksen. Kilpailuttamisen perustana on hankintayksikön laatima hankinnan tavoitteita ja sisältöä koskeva hankekuvaus, jonka pohjalta kilpailullinen neuvottelumenettely käydään.

Puitejärjestely

Puitejärjestelynä hankintalaissa tunnettu hankintamenettely vastaa pääsääntöisesti perinteistä puitesopimusten kilpailuttamista. Puitejärjestelyn mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden kaikki ehdot, kuten suoritemäärät, eivät ole selvillä hankintakilpailun aikana.

4.4 Suorahankinta

Suorahankinnassa hankintasopimus tehdään toimittajan kanssa ilman varsinaista tarjouskilpailua. Lainsäädännön puolesta suorahankintaa on mahdollista käyttää kansallisen kynnyksiarvon alittavissa hankinnoissa. Suorassa hankinnassa hankintayksikkö suorittaa tilauksen ilman tarjouspyyntöä tai tekee hankintapäätöksen tarjouskilpailua järjestämättä vain yhdeltä tai useammalta toimittajalta pyydetyn tarjouksen perusteella.

Hankintaohjeena suorahankinnan käyttäminen on mahdollista hankinta-arvoltaan pienissä hankinnoissa edellyttäen, ettei kilpailutusmenettelyllä voida saavuttaa taloudellista hyötyä tai kilpailutus on muutoin epätarkoituksenmukaista. Suorahankinta on mahdollista esimerkiksi silloin, jos tarjouskilpailussa mahdollisesti saavutettavat paremmat hinta- tai muut ehdot eivät ilmeisesti ylitä kilpailun järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Suorahankinta on sallittu myös, jos hankinnan laatu ja hintataso ovat yleisesti tiedossa, hankittavaa tavaraa ei ole muualta saatavissa tai kun kyseessä on ennalta arvaamaton, poikkeuksellisen kiireinen hankinta. Pienemmissäkin hankinnoissa tulee kuitenkin selvittää oikea hintataso, mikäli mahdollisia toimittajia on useita, ja muutoinkin hankinnan arvo on aina varmistettava ennen lopullisen hankintapäätöksen tekemistä. Myös näin saadut tarjoukset on dokumentoitava, mielellään esimerkiksi sähköpostiviesteinä.

Hankinta voidaan toteuttaa suorahankintana, jos hankinnan kokonaisarvo jää seuraavien hintarajojen alle (alv 0 %):

- alle 10 000 euron tavara- ja palveluhankinnat,
- alle 20 000 euron sosiaali- ja terveysterveyst, ja
- alle 30 000 euron rakennusurakat.

Yksittäisissä sosiaalipalveluissa sekä korjaus- ja rakentamispalveluissa hankinta voidaan suorittaa ilman kilpailutusta myös yllä mainitun hankinta-arvon ylittävässä hankinnassa, jos kilpailuttaminen on epätarkoituksenmukaista tai kyse on ennalta arvaamattomasta kiireisestä, lyhytkestoisesta hankinnasta.

4.5 Hankinta leasing-rahoituksella

Lopen kunnalla on käytössä leasing-rahoitussopimus laitehankintojen rahoittamiseen. Leasing-rahoitusta on käytetty lähinnä atk-laitteiden ja kopiokoneiden / monitoimilaitteiden hankintaan, rahoitusajat tuotteen elinkaareen / käytettävyyteen perustuen 36–60 kk. Myös leasing-rahoitusta käyttäen hankittavat tuotteet tulee kilpailuttaa tämän hankintaohjeen mukaan, tilauksen yhteydessä laskutus ohjataan rahoitusyhtiölle.

Leasing-rahoitusta on mahdollista käyttää seuraavissa tilanteissa:

- atk-laitteet, joihin luetaan kannettavat tietokoneet, pöytätyöasemat, verkko-pc:t ja tuotteeseen sisältyvät oheislaitteet, mikäli hankinnan arvo ylittää 300 € (alv 0 %),
- tablet-laitteet, mikäli hankinnan arvo ylittää 300 € (alv 0 %) ja
- monitoimilaitteet.

Leasing-rahoitussopimus tuo sopimuskauden mittaisen vuokravastuun, joka tulee kattaa talousarvion määrärahalta.

Hankkeiden osalta leasing-rahoituksen käyttömahdollisuudet tulee tarkastella tapauskohtaisesti hankepäätöksen ehtojen mukaisesti.

5. KYNNYSARVOT YLITTÄVIEN HANKINTOJEN ILMOITTAMINEN

Hankintalain tarkoittamista kynnysarvot ylittävistä hankinnoista on ilmoitettava kansallisesti tai EU:n laajuisesti sen mukaan, miten hankintalaissa ja sen perusteella annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään. Julkisista hankinnoista tulee ilmoittaa avoimesti ja riittävän laajasti. Hankinta aloitetaan ilmoittamalla siitä julkisten hankintojen sähköisessä Hilma-ilmoitusportaalissa (www.hankintailmoitukset.fi), johon tiedot ohjautuvat kunnalla käytössä olevan Clodian sähköisen kilpailutusjärjestelmän kautta. Hilma-järjestelmään tehdyn ilmoituksen jälkeen hankintayksikkö voi julkaista ilmoituksen myös esim. kunnan www-sivuilla. Hankintayksikkö voi lisäksi julkaista hankintailmoituksen muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma- tai ammattilehdissä.

Hankintayksikön, joka aikoo hankkia tavaraa, palveluja tai toteuttaa rakennushankkeen, on julkaistava hankintailmoitus, jossa hanke yleisellä tasolla yksilöidään. Hankintailmoitusten tekemisestä on hankintalaissa samoin kuin sähköisen Hilma-ilmoituskanavan käyttöä koskevissa ohjeissa yksityiskohtaiset menettelytapaohjeet.

Kansallisen ja EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa tietojen toimittamisessa käytettävien sähköisten välineiden ja niiden teknisten vaatimusten on oltava syrjimättömiä, yleisesti saatavilla ja yhteensopivia yleisesti käytössä olevan tieto- ja viestintäteknologian kanssa.

Hankintayksikön on lähetettävä EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa voittaneesta tarjouksesta jälki-ilmoitus lain edellyttämässä määräajassa. Jälki-ilmoituksen avulla EU:n kilpailuviranomaisilla on mahdollisuus seurata sisämarkkinoiden toimivuutta.

Kansallisten kynnysarvojen alle jäävien hankintojen (pienhankintojen) osalta ilmoittaminen Hilma-järjestelmässä jää hankintayksikön harkintaan.

6. HANKINTAPÄÄTÖS JA -SOPIMUS

6.1 Hankintapäätös

Yli 5 000 euron hankinnoista on tehtävä kirjallinen hankintapäätös, joka on perusteltava. Hankintapäätöksen tekee joko toimielin tai viranhaltija ja se annetaan normaalimenettelyä käyttäen asianosaisille tiedoksi.

Viranhaltijoiden hankintarajat:

- kustannuspaikan vastuuhenkilö 10 000 €, ellei asianomainen lautakunta muuta päättä,
- toimialan johtaja 60 000 €,
- kunnanjohtaja ja talous- ja hallintojohtaja 60 000 €.

Päätöksestä tai siihen liittyvistä asiakirjoista on käytävä ilmi ratkaisuun vaikuttaneet seikat, joita ovat ainakin ehdokkaan, tarjoajan tai tarjouksen hylkäämisen perusteet sekä keskeiset perusteet, joiden mukaan tarjousten keskinäinen vertailu on tehty. Myös hankinnan keskeyttämisestä tulee tehdä päätös.

Hankintapäätöksen tulee sisältää olennaiset tiedot tarjouskilpailun ratkaisemisesta, kuten voittaneen tarjoajan nimi, tiedot vertailuperusteiden soveltamisesta, tarjousvertailua koskevat perustelut sillä tarkkuudella, että tarjoajalle selviää oman tarjouksensa sijoittuminen suhteessa muihin tarjoihin.

Vertailuperusteiden soveltamisesta saatu pistemäärä tulee perustella ja vertailusta tulee ilmetä, miten kutakin tarjousta on arvioitu kunkin vertailuperusteen osalta.

Hankintapäätös muutoksenhakuohjeineen tulee toimittaa tiedoksi kaikille asianosaisille kirjeitse tai muutoin todistettavalla tavalla. Päätös katsotaan tiedoksi saaduksi viimeistään 7 päivän kuluttua siitä, kun ilmoitus on jätetty postille kuljetettavaksi. Päätökseen tulee liittää ohjeet, miten asia voidaan saattaa markkinaoikeuden tutkittavaksi. Lisäksi päätökseen liitetään ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseen.

6.2 Hankintapäätöksen täytäntöönpano

Hankintapäätöksen täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai viranomainen kieltää täytäntöönpanon. Muutoksenhaku käy usein hyödyttömäksi, kun hankintasopimus on tehty. Täytäntöönpanoa tulee siten lykätä, kunnes oikaisuvaatimusaika on kulunut.

Jos oikaisua vaaditaan, täytäntöönpanoa tulee lykätä, kunnes oikaisuvaatimus on ratkaistu. Täytäntöönpanon lykkäämisen tarpeellisuus tulee harkita, jos muutoksenhakuprosessi jatkuu hallinto-oikeudessa. Hallinto-oikeus voi valittajan vaatimuksesta myös kieltää sopimuksen täytäntöönpanon.

6.3 Sopimus

Hankintalaki edellyttää, että hankintapäätöksen tekemisen jälkeen laaditaan kirjallinen sopimus. Sopimus tehdään noudattaen sopimuksen tekemistä koskevia voimassa olevia yksityisoikeudellisia säännöksiä, kuten oikeustoimilakia. Hankintasopimusten ollessa yksityisoikeudellisia, hankintojen kilpailuttamiseksi ja sopimusten laatimisen helpottamiseksi niiden yhteydessä voidaan käyttää alan yleisiä sopimusehtoja, kuten julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja JYSE 2014, rakennusurakan yleisiä sopimusehtoja YSE 1998, konsulttitoiminnan yleisiä sopimusehtoja KSE 1995, valtion tietokonehankintojen yleisiä sopimusehtoja VYSE tai IT-2010 ja muita asianomaista hankintatehtävää koskevia sopimusehtoja. Hankintasopimus tulee olla kilpailutuksen ehtojen mukainen.

Pienhankinnoissa erillisen sopimuksen tekemisen tarkoituksenmukaisuus on harkittava tapauskohtaisesti. Jos erillistä sopimusta ei tehdä, tulee hankinnan keskeiset ehdot ilmetä hankintaasiakirjoista.

Myyjälle voidaan poikkeustilanteessa myöntää ennakkoa suoritettavasta maksusta. Ennakko on sovittava hankinnan lopulliseksi osamaksuksi ja sille on vaadittava riittävä vakuus.

Hankintasopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi hankintayksikkö voi tarvittaessa vaatia vakuuden. Tästä pitää olla maininta tarjouspyyntöasiakirjoissa, kuten muistakin sopimusehdoista.

Tavaraa vastaanotettaessa on sen määrä, laatu ja kunto viipymättä tarkistettava. Asennettavan laitteen saa hyväksyä vasta, kun sille on suoritettu käyttöönottotarkastus, jossa on todettu, että laite on toimintakunnossa ja täyttää sille asetetut suoritusarvot sekä muut hankintasopimuksen ehdot.

7. HANKINTAMENETTELYJÄ KOSKEVAT YHTEISET OHJEET

7.1 Tarjoajien kelpoisuuden arviointi ja tilaajavastuulaki

Lakia tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä (1233/2006) sovelletaan sekä pienhankintoihin että kansallisiin hankintoihin. Tilaajavastuulaki koskee kaikkia toimijoita, jotka tekevät sopimuksia vuokratyövoiman käytöstä tai käyttäen alihankintoja. Työn tulee liittyä tilaajan työkohteessa tavanomaisesti suoritettaviin tehtäviin tai palveluihin. Tilaajavastuulakia tulee noudattaa, mikäli alihankintasopimuksen vastikkeen arvo ilman arvonlisäveroa on yli 9 000 euroa ja vuokratun työntekijän työskentely kestää yli 10 työpäivää.

Ennen palvelua koskevan hankintapäätöksen tekemistä tulee varmistaa, että sopimuskumppani täyttää tilaajavastuulain velvoitteet, joita ovat

- merkintä ennakkoperintä-, työnantaja- ja arvonlisäverovelvollisen rekisteriin,
- kaupparekisteriote,
- todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus ja maksusuunnitelma,
- todistus eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai maksusopimus, yksityisen ammatinharjoittajan tai toiminimen osalta YEL-todistus,
- selvitys sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista sekä
- selvitys työterveyshuollon järjestämisestä.

Kilpailutuksen yhteydessä riittää, että tarjoaja vakuuttaa em. ehtojen täyttyvän, mutta tarjouskilpailun voittajalta tulee ennen sopimuksen allekirjoittamista vaatia soveltuvuus-todistukset, jotka eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia.

Tarjouspyyntöön on syytä sisällyttää hankinnan kannalta oleellisia soveltuvuusehtoja, joilla voidaan varmistaa, että valituksi tulevan toimittajan osaaminen riittää hankintakohteen toteuttamiseen.

Tarjoajat, jotka eivät täytä hankintayksikön asettamia vähimmäisvaatimuksia, on suljettava pois tarjouskilpailusta. Hankintalain (1397/2016) luvun 10 pykälissä 80 ja 81 on tarkemmin lain mukaista pakollisista ja harkinnanvaraisista poissulkemisen perusteista.

Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajia täydentämään tai täsmentämään selvityksiä ja muita asiakirjoja. Täydennysten osalta on huomioitava suhteellisuuden periaatteet ja tarjoajien tasapuolinen kohtelu. Tarjoajalla on vastuu tarjouspyynnön mukaisten selvitysten antamisesta.

7.2 Poikkeuksellisen alhaiset tarjoukset

Hankintayksikön on vaadittava tarjoajalta selvitys tarjouksen hinnoista tai kustannuksista, jos tarjoushinta vaikuttaa poikkeuksellisen alhaiselta. Sen arvioiminen, onko kysymyksessä poikkeuksellisen alhainen tarjous, on hankintayksikön harkintavallassa.

7.3 Hankinta-asiakirjat

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) määrittelee hankinta-asiakirjojen julkisuuden, oikeuden tietojen saantiin ja salassapitovelvoitteet.

Lain mukaisesti hankinta-asiakirjojen julkiseksi tulemisen ajankohtia ovat:

- **Tarjouspyyntö** tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu tai muulla vastaavalla tavalla varmennettu.
- **Hankintaan ja tarjouksiin liittyvät asiakirjat** tulevat julkisiksi, kun asiasta on tehty sopimus.
- **Hankintapäätös** tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu tai muulla vastaavalla tavalla varmennettu.

Asianosaisella on oikeus saada tietoa tarjousasiakirjoista esimerkiksi muutoksenhakua varten jo ennen asiakirjojen julkiseksi tuloa. Asianosainen voi tarvita tietoja esimerkiksi muutoksenhakua varten. Asianosaisella ei kuitenkaan ole oikeutta saada tietoa toisen tarjoajan liikesalaisuudesta.

Hankinta-asiakirjat tulee säilyttää arkistolakia ja kunnan ohjeita noudattaen.

7.4 Erinäiset määräykset

Tarjouksen, hankintaa koskevan sopimuksen tai sen tulkintaa koskevan asian käsittelyyn tai tavaran tai palvelun tarkistamiseen osallistuvan henkilön tulee olla esteetön. Esteellisyydestä hankinta-asioissa on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty kuntalaissa ja hallintolaissa.